

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

FRÅN HANDLING TILL REKOMMENDATION SPAKET FÖR FAMILJER

**Erasmus+ KA220-SCH Strategic Partnership in School
Education DIGITAL COMICS OF MIGRATION
2023-1-TR01-KA220-SCH-000166103**

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Från åtgärd till rekommendation: Paket för familjer

Detta paket är utformat exklusivt för familjer, en nyckelroll i utbildning som oftast förbises i utbildningspolitiken. Skolgång och utbildning riktar sig i första hand till elever/barn och lämnar oftast familjeeffekten och attributen bakom sig. Därför riktar sig denna policyrekommendationsrapport till policyer som riktar sig till familjer.

Familjer spelar en grundläggande roll i att forma elevers utbildningserfarenheter, akademiska prestationer och långsiktiga engagemang för lärande. Forskning visar konsekvent att föräldrarnas engagemang är positivt kopplat till elevers akademiska framgångar, skolengagemang, utbildningsambitioner och motivation i olika åldersgrupper och utbildningssammanhang (Eker & Yildizli, 2025; Shute et al., 2011; Wilder, 2014). Föräldrar påverkar lärandet inte bara genom direkt stöd med skolrelaterade aktiviteter utan också genom att etablera utbildningsförväntningar, främja positiva attityder till lärande och skapa hemmiljöer som värdesätter utbildning. Forskning visar att föräldrarnas engagemang har ett betydande positivt samband med akademiska prestationer (Jeynes, 2024), där de starkaste effekterna framträder när föräldrar kommunicerar höga utbildningsförväntningar, upprätthåller regelbundna diskussioner om skolan och aktivt uppmuntrar lärande snarare än att bara hjälpa till med läxor. Dessutom bidrar föräldrarnas engagemang till elevernas känsla av tillhörighet och deltagande i skolan genom att stärka motivation, självförtroende och utbildningsengagemang. Utöver individuella akademiska resultat fungerar familjer som viktiga partners för att främja utbildningsrättvisa, minska risken för att barn lämnar skolan i förtid och lämnar skolan i förtid, samt stödja elevernas sociala och emotionella utveckling.

Familjer spelar en avgörande roll för att forma den utbildningsmässiga inkluderingen av migrant- och flyktingbarn, särskilt i situationer med tvångsförflyttning orsakad av krig. Familjestöd påverkar huruvida barn framgångsrikt anpassar sig till nya utbildningsmiljöer, utvecklar en känsla av tillhörighet och deltar aktivt i skollivet. Föräldrar fungerar ofta som de primära medlarna mellan barn och värdlandets institutioner genom att underlätta skolinskrivning, uppmuntra närvaro, kommunicera med lärare och hjälpa barn att navigera i okända utbildningssystem. Forskning visar att flyktingbarn vars familjer har starka

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

utbildningsambitioner och aktivt engagerar sig i skolor tenderar att uppvisa högre nivåer av skoldeltagande, akademisk motivation och social integration (Parmigian et al., 2023). Omvänt kan familjer som upplever allvarliga ekonomiska svårigheter, bostadsosäkerhet, trauma eller språkbarriärer ha svårt att stödja sina barns anpassning till skolan, vilket kan påverka skolledarskapet och inkluderingen negativt (Andueza-Imirizaldu et al., 2024). Således är inkludering i skolan inte enbart en individuell process utan är djupt förankrad i familjens resurser, förväntningar och kapacitet.

Erfarenheterna från familjer som fördrivits av kriget i Ukraina är ett särskilt relevant exempel. Sedan 2022 har miljontals ukrainska barn kommit in i utbildningssystem över hela Europa, ofta tillsammans med mödrar, mormödrar eller andra vårdgivare medan fäder stannat kvar i Ukraina på grund av militära skyldigheter. Forskning och policyrapporter visar att familjebeslut angående språkinlärning, skolinskrivning, deltagande i värdlandets utbildning och fortsatt engagemang i den ukrainska läroplanen avsevärt påverkar barns utbildningsvägar. Många ukrainska familjer har försökt att balansera integration i värdlandets skolor med att upprätthålla kopplingar till ukrainsk utbildning och identitet. Familjer ser ofta skolor som viktiga platser för socialisering, psykologisk stabilitet och återuppbyggnadsrutiner som störs av krig. Samtidigt kan oro för språkbarriärer, osäkerhet kring återvandring och de känslomässiga konsekvenserna av fördrivning komplicera barns inkludering i värdlandets skolor. Studier har visat att framgångsrik inkludering är mer sannolikt när skolor etablerar starka partnerskap med familjer, ger språkstöd och erkänner den kulturella och utbildningsmässiga bakgrund som flyktningfamiljer tar med sig.

Utöver akademiskt stöd spelar familjer en avgörande roll för att främja motståndskraft och känslomässigt välbefinnande bland barn som drabbats av krig och påtvingad migration. Ukrainska flyktningfamiljer har ofta fungerat som barns primära källa till känslomässig trygghet samtidigt som de hanterar sina egna upplevelser av förlust, osäkerhet och trauma. Forskning visar att barn drar nytta av att familjer får stöd av skolor, kuratorer, samhällsorganisationer och sociala tjänster som samarbetar för att tillgodose pedagogiska och psykosociala behov. Familj-skola-partnerskap är särskilt viktigt för att hjälpa barn att övervinna känslor av isolering, utveckla vänskap med lokala kamrater och bygga en känsla av tillhörighet inom värdsamhällen. I detta avseende bör pedagogisk inkludering förstås som ett delat ansvar som involverar familjer, skolor och bredare stödnätverk. Att stärka familjeengagemanget främjar inte bara akademiska prestationer utan bidrar också till social

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

integration, psykologiskt välbefinnande och framgångsrik integrering av invandrar- och flyktingbarn i deras nya utbildningsmiljöer.

De turkiska erfarenheterna av syriska barn under tillfälligt skydd visar en liknande central roll som familjer spelar för att främja pedagogisk inkludering bland flyktingstudenter. Sedan det syriska inbördeskriget bröt ut har Türkiye blivit det största värdlandet för syriska flyktingar, med miljontals fördrivna barn som kommer in i det turkiska utbildningssystemet. Forskning visar att familjeegenskaper avsevärt påverkar huruvida barn går in i skolan, går regelbundet, utvecklar en känsla av tillhörighet och framgångsrikt anpassar sig till sina nya utbildningsmiljöer. Föräldrar som värdesätter utbildning, upprätthåller höga utbildningsambitioner och aktivt kommunicerar med skolor är mer benägna att stödja sina barns akademiska engagemang och sociala integration. Men många syriska familjer står inför betydande utmaningar, inklusive fattigdom, osäkra anställningar, språkbarriärer, bostadsotrygghet och begränsad förtrogethet med det turkiska utbildningssystemet, vilket kan hindra deras förmåga att delta i sina barns skolgång. Studier har visat att föräldrarnas turkiska språkkunskaper och skol-familjkommunikation är särskilt viktiga faktorer som underlättar pedagogisk inkludering och minskar hinder för deltagande. Dessutom fungerar familjer ofta som avgörande källor till känslomässigt stöd som hjälper barn att hantera traumat av förflyttning, upplevelser av diskriminering och svårigheterna att anpassa sig till en ny kulturell och språklig kontext. I de fall där skolor etablerar starka partnerskap med syriska familjer och tillhandahåller tillgängliga kommunikationskanaler, tenderar eleverna att visa högre nivåer av skoldeltagande, akademisk motivation och social tillhörighet.

Faktum är att de flesta länder med fall av migration och migration orsakad av krig upplever liknande processer. Sålunda riktade DICOMI-projektet sig på familjer som kritiska aktörer för att förbättra utbildningsupplevelser för elever vars familjer migrerade på grund av krig och andra obligatoriska skäl. Genom aktiv integration och inkludering av föräldrar kan elever integreras i nationella skolor och informella lärmiljöer. Småskaliga möten var därför inriktade på diskussioner för familjeeffekter på elevers inkludering och förbättring av nyckelkompetenser. Diskussionerna i småskaliga möten i fem länder resulterade i dessa politiska rekommendationer både för nationer och Europeiska unionen:

Effektiv integration av familjer i skolaktiviteter

Deltagarna i de småskaliga mötena betonade konsekvent att familjer aktivt bör integreras i lärandecykler och skolliv för att stärka både inkludering och utbildningens

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

kvalitet. De hävdade att pedagogisk inkludering inte kan uppnås enbart genom klassrumsbaserade interventioner, eftersom familjer spelar en avgörande roll för att stödja elevernas akademiska engagemang, sociala deltagande och känsla av tillhörighet inom skolsamhällen. Deltagarna lyfte fram att när skolor etablerar meningsfulla partnerskap med familjer och skapar möjligheter för föräldrarnas engagemang i utbildningsaktiviteter, stärks kommunikationen mellan hem och skola, vilket gör att eleverna känner sig mer kopplade till sina lärandemiljöer. Detta ansågs särskilt viktigt för migrant- och flyktingstudenter, vars framgångsrika integration ofta beror på i vilken utsträckning deras familjer välkomnas och engageras av skolorna. Deltagarna noterade att familjer ofta fungerar som broar mellan elever och utbildningsinstitutioner, hjälper barn att navigera i nya utbildningssystem, utveckla förtroende för skolor och bygga relationer med lärare och kamrater.

Deltagarna betonade att föräldrarnas deltagande i skolaktiviteter också kan generera viktiga fördelar för familjerna själva. Genom engagemang i föräldramöten, skolevenemang, workshops och samverkande utbildningsaktiviteter får föräldrar en bättre förståelse för skolans förväntningar, utbildningspolicyer och de normer och värderingar som formar värdlandets utbildningssystem. Sådant deltagande är en viktig mekanism för att stärka medborgerlig kompetens, inklusive kommunikation, demokratiskt deltagande, interkulturell förståelse och medvetenhet om rättigheter och skyldigheter inom samhället. Deltagarna hävdade att skolor inte bara borde ses som platser där barn lär sig utan också som platser där familjer kan skaffa sig kunskaper, färdigheter och självförtroende som underlättar deras bredare sociala integration.

Deltagarna betonade vidare att fördelarna med föräldrarnas engagemang sträcker sig över generationer. När föräldrarna blir mer bekanta med utbildningsprocesser, medborgerliga normer och samhällets förväntningar är de bättre positionerade att överföra denna kunskap till sina barn och stödja deras anpassning till värdssamhället. Familjer sågs därför som nyckelaktörer i utvecklingen av medborgerliga värderingar, socialt ansvar och aktivt medborgarskap bland unga. I samband med migration och fördrivning noterade deltagarna att föräldrarnas engagemang kan hjälpa barn att förstå de kulturella, sociala och demokratiska praktikerna i deras nya samhällen samtidigt som de bibehåller en känsla av kontinuitet och stöd inom familjen.

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Serier som läromedel för familjer

Deltagarna lyfte fram seriernas avsevärda potential som en resurs för att stärka familjens deltagande i utbildning. Till skillnad från många traditionella utbildningsmaterial är serier tillgängliga, visuellt engagerande och kapabla att kommunicera komplexa idéer över språkliga, kulturella och pedagogiska skillnader. Denna tillgänglighet gör dem särskilt värdefulla för att involvera familjer med olika bakgrunder, inklusive migrant- och flyktingfamiljer som kan möta språkbarriärer eller har begränsad förtrogenhet med värdlandets utbildningssystem. Deltagarna betonade att serier kan fungera som delade pedagogiska upplevelser som uppmuntrar föräldrar och barn att läsa, diskutera och reflektera tillsammans. Genom sin kombination av bilder och berättelser skapar serier möjligheter för meningsfull dialog mellan generationerna, vilket gör det möjligt för familjer att engagera sig i pedagogiska teman på ett sätt som är både lättillgängligt och roligt.

Deltagarna noterade vidare att serier kan fungera som kraftfulla verktyg för att främja kommunikation mellan skolor och familjer. Genom att dela serier med föräldrar som resurser för heminläring kan skolor utöka pedagogiska aktiviteter utanför klassrummet och skapa möjligheter för familjengagemang utan att kräva omfattande pedagogisk expertis från föräldrarna. Serier som tar upp teman som migration, identitet, mångfald, tillhörighet och inkludering kan uppmuntra diskussioner om personliga erfarenheter, värderingar och sociala frågor inom familjemiljön. För migrant- och flyktingfamiljer kan serier ge möjligheter att dela sina egna berättelser och kulturella upplevelser, och hjälpa barn att koppla ihop sin familjehistoria med skollärande. Samtidigt kan lokala familjer få större medvetenhet och förståelse för nyanländas erfarenheter, vilket bidrar till empati och interkulturell dialog. Deltagarna hävdade att eftersom berättelser ofta är lättare att diskutera än abstrakta koncept, kan serier skapa säkra och stödjande ingångspunkter för konversationer som annars kan vara svåra att initiera. Eftersom DICOMI tillhandahåller allt material och lärande innehåll gratis på sin webbplats (<https://dicomiproject.eu/#>), betonade deltagarna den möjliga positiva effekten av projektet på familjer och familjedeltagande.

En annan viktig fördel som identifierades av deltagarna var seriernas förmåga att stärka familjer som aktiva bidragsgivare till utbildningsprocesser. Istället för att positionera föräldrar enbart som mottagare av information från skolor, kan seriebaserade aktiviteter uppmuntra familjer att bli medskapare av kunskap och berättelser. Genom familjeberättarprojekt, samarbetande serieskapande och reflektionsaktiviteter kopplade till digitala serier kan

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

föräldrar och barn arbeta tillsammans för att uttrycka upplevelser, minnen, ambitioner och kulturella traditioner. Sådana aktiviteter stärker inte bara partnerskap mellan familj och skola utan validerar också den kunskap och det kulturella kapital som familjer tillför utbildningsmiljöer. Deltagarna trodde att detta tillvägagångssätt kan förbättra elevernas motivation, känsla av identitet och tillhörighet samtidigt som det främjar föräldrarnas engagemang, medborgerligt deltagande och sammanhållning i samhället. Som ett resultat sågs serier inte bara som utbildningsmaterial utan som inkluderande verktyg som kan bygga starkare kopplingar mellan skolor, familjer och olika samhällen.

Utöver dessa två viktiga policyrekommendationer betonade deltagare i fem olika länder uttryckligen dessa punkter som bör beaktas:

- Familjer skulle kunna informeras om målen med DICOMI-programmet före eller under skolimplementeringen.
- Familjens engagemang bör alltid vara frivilligt och känsligt, särskilt när migrationsupplevelser kan vara personliga eller smärtsamma.
- Material för familjer bör använda ett tydligt och tillgängligt språk.
- Framtida DICOMI-aktiviteter kan inkludera korta familjereflektioner kopplade till utvalda serier.
- Organisera familjeorienterade workshops som introducerar digitala serier och berättande.
- Skapa möjligheter för dialog mellan migranter och lokala familjer genom utbildningsaktiviteter.

Referenser

- Andueza-Imirizaldu, I., 'Lasheras-Ruiz, R., & Bejarano-Riveros, M. (2024). Utbildningsintegration av ukrainska flyktingbarn. Utmaningar och svar på akut social mottagning. *Acciones E Investigaciones Sociales*, 45. https://doi.org/10.26754/ojs_ais/accionesinvestigsoc.20244510349
- Eker, S. och Yildizli, H. (2025). Effekten av upplevt föräldraengagemang i studier på prestationer: Den medierande rollen av akademisk motivation. *Psychology in the Schools*, 62, 4740-4759. <https://doi.org/10.1002/pits.70036>
- Jeynes, W. H. (2024). En metaanalys: Sambandet mellan föräldraförväntningskomponenten i föräldraengagemang och elevers akademiska prestationer. *Urban Education*, 59(1), 63-95. <https://doi.org/10.1177/00420859211073892>

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

- Parmigiani, D., Spulber, D., Ambrosini, A., Molinari, A., Nicchia, E., Pario, M., ... & Silvaggio, C. (2023). Utbildningsstrategier för att stödja inkluderingen av fördrivna elever från Ukraina i italienska skolor. *International Journal of Educational Research Open*, 4, 100255. <https://doi.org/10.1016/j.ijedro.2023.100255>.
- Shute, V. J., Hansen, E. G., Underwood, J. S., & Razzouk, R. (2011). En genomgång av sambandet mellan föräldrarnas engagemang och gymnasieelevers studieprestationer. *Education Research International*, 2011, 915326. <https://doi.org/10.1155/2011/915326>
- Wilder, S. (2014). Effekter av föräldrarnas engagemang på akademisk prestation: En metasyntes. I S. M. Sheridan & E. M. Kim (red.), *The Wiley handbook of family, school and community relations in education* (sid. 137–152). Wiley. <https://doi.org/10.1002/9781119083054.ch7>